



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

РІШЕННЯ

від 05 квітня 2024 року

№ 200/3

Про схвалення рекомендацій виїзного засідання Комітету з питань «Ознайомлення з системою управління твердими побутовими відходами, досвід м. Харків»

Розглянувши проект рекомендацій виїзного засідання Комітету з питань екологічної політики та природокористування 15 березня 2024 року до міста Харкова з питань «Ознайомлення з системою управління твердими побутовими відходами, досвід м. Харків», беручи до уваги інформацію, надану міністерствами, центральними та місцевими органами виконавчої влади, а також пропозиції, висловлені у виступах під час обговорення,

Комітет **в и р і ш и в**:

1. Схвалити рекомендації виїзного засідання Комітету з питань екологічної політики та природокористування 15 березня 2024 року до міста Харкова з питань «Ознайомлення з системою управління твердими побутовими відходами, досвід м. Харків» (додаються).

2. Направити рекомендації виїзного засідання Комітету з питань екологічної політики та природокористування 15 березня 2024 року до міста Харкова з питань «Ознайомлення з системою управління твердими побутовими відходами, досвід м. Харків» Кабінету Міністрів України, Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерству фінансів України, Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України, Державній екологічній інспекції України, Державному агентству водних ресурсів України, Державному агентству лісових ресурсів України, Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державній службі геології та надр України, обласним радам, обласним військовим адміністраціям та Київській міській військовій адміністрації.

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на Голову Комітету з питань екологічної політики та природокористування Бондаренка О.В.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО

СХВАЛЕНО
рішенням Комітету з питань екологічної
політики та природокористування
від «05» квітня 2024 р. № 200/3

РЕКОМЕНДАЦІЇ
виїзного засідання Комітету з питань екологічної політики
та природокористування 15 березня 2024 року до міста Харкова
з питання «Ознайомлення з системою управління твердими
побутовими відходами, досвід м. Харків»

Відповідно до Плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування на період одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, затвердженого рішенням Комітету від 15 січня 2024 року № 191/6, відбулося виїзне засідання Комітету на тему: «Ознайомлення з системою управління твердими побутовими відходами, досвід м. Харків».

Учасники виїзного засідання Комітету відвідали Дергачівський полігон побутових відходів Харківської області та будівельний майданчик комплексу з переробки побутових відходів з системою збору, утилізації полігонного газу та виробництва електричної енергії.

Відповідно до порядку денного виїзного засідання Комітету було розглянуто питання:

1. Управління твердими побутовими відходами;
2. Управління відходами від руйнувань.

Щодо питання «Управління твердими побутовими відходами»:

За інформацією Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України показник утворення відходів упаковки в Україні становить в середньому біля 75–80 кілограмів на рік на людину і має тенденцію до зростання. Ситуація, що склалася в Україні у сфері управління відходами упаковки, є незадовільною, зокрема у сфері забезпечення збирання відходів упаковки, оброблення та відновлення, а також введення у господарський обіг. Відсутність ефективної системи збирання відходів упаковки щороку призводить до втрати вагомого ресурсного потенціалу для переробної промисловості у вигляді відходів паперу і картону, скла, полімерів тощо. Як наслідок – погіршення екологічної ситуації.

За інформацією Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, щороку в нашій країні утворюється майже 39 млн. м³ побутових відходів, або понад 7 млн. тон, які захоронюються на 5,7 тис. сміттєзвалищ і полігонів загальною площею майже 8 тис. га (інформація на основі даних, наданих обласними військовими адміністраціями, без урахування відомостей щодо тимчасово окупованих територій, а також більшості територій східних та південних регіонів України). Майже 80% населення України охоплено послугою з управління побутовими відходами. В країні у 1440 населених пунктах впроваджується роздільне збирання побутових відходів, у 26 населених пунктах працює 31 сміттесортувальна лінія. Зокрема, утилізація побутових відходів здійснюється на сміттєспалювальному заводі в місті Києві, відповідно до укладених договорів. На 18 полігонах влаштовано систему вилучення біогазу та експлуатуються когенераційні установки, в тому числі і на полігоні в м. Харків.

Водночас, відповідно до інформації Харківської міської ради, проект «Будівництво комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору полігонного газу та виробництва електричної енергії в м. Дергачі Харківської області» реалізується комунальним підприємством «Муніципальна компанія поводження з відходами» в рамках спільного з Міжнародним Банком реконструкції та розвитку проекту «Другий проект розвитку міської інфраструктури». Плановий термін завершення будівельних робіт був в червні 2022 року. Разом з тим, на даний час загальний стан реалізації проекту складає 97%, однак, у зв'язку з блокуванням фінансування Міністерством фінансів України, підрядник з 15 січня 2024 року призупинив роботи на будівельному майданчику. Причинами блокування є негативна оцінка фінансового стану підприємства через збитки за рахунок курсових різниць (проблема не залежить від підприємства, потребує першочергового вирішення), а також заборгованість підприємства по обслуговуванню кредиту.

За інформацією Харківської обласної військової адміністрації, у 2023 році в Харківській області утворилось 3,2 млн. м³ побутових відходів. Вони були захоронені на 17 полігонах і сміттєзвалищах загальною площею 106 га. У Харківській області 84% населення охоплено послугою з управління побутовими відходами. Середній тариф на послугу з управління побутовими відходами у Харківській області дорівнює 165,8 грн/м³, в т. ч. на захоронення побутових відходів – 66,3 грн/м³. Ці показники відповідають середнім тарифам на послугу з управління побутовими відходами в країні. На фінансування розвитку сфери управління побутовими відходами у Харківській області у 2023 році було виділено майже 394 млн. грн., в тому числі на будівництво полігонів – 140 млн. грн., оновлення парку спецавтотранспорту – 47 млн. грн., оновлення контейнерного парку - 14 млн. грн. У 25 населених пунктах Харківської області впроваджено роздільне збирання побутових відходів. Компоненти, що збираються окремо: папір, скло та полімери. В місті Богодухів Харківської області працює сміттесортувальна лінія. Разом з тим, через військову агресію є пошкодження інфраструктури у сфері управління побутовими відходами у Харківській області, зокрема зруйновано майже 2,6 тис. контейнерів, 14 сміттєвозів, об'єкти управління побутовими відходами (5 полігонів та сміттєзвалищ, 1 сміттесортувальна лінія, 35 контейнерних майданчика). За інформацією, яка була надана обласною військовою адміністрацією, в області було проведено роботу з відновлення пошкодженої інфраструктури, зокрема відновлено 2 полігона, 8 сміттєвозів, 790 контейнерів.

Також в Немишлянському районі міста Харкова внаслідок ворожого обстрілу 09.02.2024 року стався витік палива близько 3 тис. тон у навколишнє середовище. У результаті витоку палива у річці Немишля рівень забруднення перевищив допустимий у 260 разів, у річці Харків – у 820 разів, у річці Лопань – в два рази, у річці Сіверський Донець в – 3,7 разів. Силами територіального підрозділу ДСНС у Харківській області цю надзвичайну ситуацію локалізовано, проте для повної ліквідації її наслідків необхідні додаткові кошти.

Щодо питання «Управління відходами від руйнувань»:

За інформацією Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України кількість будівельного сміття на сьогодні перевищила 607 тис. тон. З метою запобігання та зменшення негативного впливу таких відходів на навколишнє

природне середовище та здоров'я людини постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 № 1073 затверджено Порядок, який визначає механізм поводження з відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд, об'єктів незавершеного будівництва, об'єктів благоустрою внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків. Міндовкілля, проаналізувавши інформацію обласних військових адміністрацій щодо поводження з відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд, об'єктів незавершеного будівництва, об'єктів благоустрою внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків, дійшло висновку, що вищезазначені місця в населених пунктах не створюються, а відходи вивозяться на існуючі об'єкти видалення побутових відходів (полігони, сміттєзвалища). Також деякі територіальні громади зіткнулися із складнощами поводження з відходами від руйнувань через активні бойові дії та безпосередню близькість до кордону з РФ. Правильне планування управління відходами від руйнувань є ключовим елементом в плануванні відбудови та відновлення економіки України після закінчення війни. Важливим кроком в управлінні відходами руйнувань є необхідність їх сортування, оскільки дані відходи відрізняються від будівельних відходів, адже металопластик і скло, матеріали оздоблення фасаду, армувальна сітка, мінеральна вата, матеріали внутрішнього оздоблення, стінові матеріали, покрівля, побутові речі й уламки деревини – окремо всі ці відходи можуть бути використані.

Відповідно до інформації Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, постановою Кабінету Міністрів України від 20.10.2023 № 1102 затверджено Національний перелік відходів, який включає «Відходи, що утворилися через пошкодження (руйнування) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведення робіт з ліквідації їх наслідків». За інформацією, наданою Київською міською та обласними військовими (державними) адміністраціями обсяги відходів від руйнувань станом на лютий 2024 року кількість відходів від руйнувань становить: 226 806,4 тон та 214 002,8 м³, включаючи відходи, розміщені на місцях тимчасового зберігання та не включає наслідки руйнування Каховської ГЕС.

За інформацією Харківської обласної військової адміністрації на сьогодні кількість відходів руйнувань в області є співставною з кількістю утворюваних побутових та промислових відходів, проте потужності щодо оброблення відходів від руйнувань в області практично відсутні. Відходи від руйнувань охоплюють не тільки побутові і будівельні відходи, а й значну кількість біологічних, військових та інших відходів, що спричиняє небезпеку навколишньому середовищу.

На початок березня 2024 року обліковано на території області близько 50 000 тон відходів руйнувань. Так, попри безпекову ситуацію органи місцевого самоврядування Харківської області зорієнтовані на необхідність забезпечення дотримання природоохоронного законодавства, під час поводження з відходами руйнувань, в тому числі щодо роздільного збирання небезпечних відходів. Рішення про розміщення місць тимчасового зберігання відходів від руйнувань зумовлених бойовими діями, Харківською обласною військовою адміністрацією не приймалися. Через наслідки для регіону військової агресії російської федерації, кардинальні зміни до чинного законодавства у сфері управління відходами, критичний брак

коштів та необхідність врахування вимог законодавства Європейського Союзу, в Харківській області впроваджується модель управління з відходами, яка спрямована на поділ області на кластери, з визначенням раціональних та економічно обґрунтованих місць розташування підприємств з обробки і видалення побутових відходів, смітесортувальних пунктів.

У зв'язку з цим, відповідно до розпорядження начальника Харківської обласної військової адміністрації від 23.03.2023 № 122 утворено робочу групу з питань управління відходами в Харківській області і завданням якої є надання пропозицій з розвитку системи управління відходами в області. Наразі робочою групою, за участі Міндовкілля, Комітету з питань екологічної політики та природокористування, фахівців міжнародних організацій розроблено проект технічного завдання для подальшого коригування проекту регіонального плану управління відходами та розроблення відповідного інвестиційного проекту.

Виходячи з вищевикладеного, Комітет вирішив:

1. Інформацію щодо управління побутовими відходами та відходами від руйнувань в місті Харків взяти до відома.

2. Рекомендувати:

2.1. Звернутися до Кабінету Міністрів України щодо розгляду питання з відновлення фінансування проекту «Будівництво комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору полігонного газу та виробництва електричної енергії в м. Дергачі Харківської області» в рамках спільного з Міжнародним Банком реконструкції та розвитку проекту «Другий проект розвитку міської інфраструктури»;

2.2. Звернутися до Кабінету Міністрів України щодо розгляду питання з фінансування подолання екологічних наслідків витоку палива у Немишлянському районі міста Харкова, за рахунок коштів державного бюджету;

2.3. Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України забезпечити координацію діяльності органів місцевого самоврядування в частині облаштування місць тимчасового зберігання відходів від руйнувань та забезпечення роздільного збирання відходів згідно з правилами благоустрою населеного пункту;

2.4. Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України і Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України забезпечити методологічну підтримку діяльності органів місцевого самоврядування з управління побутовими відходами, в тому числі роздільного збирання відходів упаковки в населених пунктах України, а також щодо управління відходами від руйнувань;

2.5. Місцевим державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування розпочати розроблення регіональних та місцевих планів управління відходами.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Бондаренко Олег Володимирович
Сертифікат: 3FAA9288358EC0030400000450C310027B1D200
Дійсний до: 18.03.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-15/02-2024/75401 від 05.04.2024



1530686

Апарат Верховної Ради України
04-15/10-2024/76705 від 08.04.2024



1533169

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Бондаренко Олег Володимирович
Сертифікат: 3FAA9288358EC0030400000450C310027B1D200
Дійсний до: 18.03.2026 0:00:00

